

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2959/2021
23.06.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиље АА из ... и мал. тужилаца ББ и ВВ, које заступа законска заступница – мајка ГГ, сви из ..., чији је пуномоћник Богдан Вергаш, адвокат из ..., против туженог ДД из ... чији је пуномоћник Гојко Шаренац, адвокат из ..., ради измене одлуке о висини издржавања, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 565/20 од 25.12.2020. године, у седници одржаној 23.06.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 565/20 од 25.12.2020. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П2 1824/17 од 16.09.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и измењена обавеза издржавања одређена пресудом Првог основног суда у Београду П2 941/10 од 24.02.2010. године, тако што је обавезан тужени да на име доприноса за издржавање тужиље АА из ... и мал. тужилаца ББ и ВВ, месечно плаћа износ од по 10.000,00 динара, за свако дете, укупно 30.000,00 динара, почев од 04.05.2012. године, док за то постоје законски услови, до десетог у месецу за текући месец с тим да доспеле, а неисплаћене рате исплати одједном са законском затезном каматом почев од дана доспећа сваког појединачног месечног износа, па до коначне исплате, уплатом на текући рачун законске заступнице- мајке тужилаца. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев мал. тужилаца ББ и ВВ, чија је законска заступница – мајка ГГ, којим су тражили да се измени начин одржавања личног контакта мал. деце са оцем- ДД, уређен пресудом Првог основног суда у Београду П2 941/10 од 24.02.2010. године и да се уреди начин одржавања личних односа мал. деце странака са оцем на начин ближе описан у том делу изреке. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 565/20 од 25.12.2020. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе парничних странака и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију, побијајући је у делу којим је одлучено о висини његовог доприноса за издржавање тужилаца, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност другостепене пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 55/14), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, на коју ревидент у ревизији указује, није разлог за изјављивање ревизије, сходно одредби члана 407. став 1. тачка 2. истог Закона. Такође, неосновано се садржином ревизије указује да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП-а, с обзиром на то да је чињенично стање оно које је утврђено у првостепеној пресуди.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак дана 30.01.2002. године и током трајања брачне заједнице добили троје заједничке деце АА (рођена ... године), мал. ББ (рођен ... године) и мал. ВВ (рођена ... године). Односи између брачних другова су озбиљно и трајно поремећени због чега је брак странака разведен пресудом Првог основног суда у Београду П2 941/10 од 24.02.2010. године и заједничка деца парничних странака поверена су мајци ради самосталног вршења родитељског права, а овде тужени, као отац је обавезан да доприноси издржавању малолетне деце у износу од по 6.000,00 динара месечно по детету (укупно 18.000,00 динара) и уређен је начин одржавања личних односа између малолетне деце и оца. Тужени није плаћао издржавање тужиоцима по основу наведене пресуде због чега је против њега вођен кривични поступак и изречена му је условна осуда. У време доношења ове одлуке мал. деца су живела са мајком на спрату породичне куће, а тужени је живео у сутерену. Околности на страни тужилаца су се промениле утолико што су се са мајком- законском заступницом 2017. године преселили у ... где је она засновала нову брачну заједницу, а где и сада живе у изнајмљеном стану. Мајка је запослена је као ... и остварује месечну зараду од 1.000,00 евра. Прима дечији додатак за децу од 220 евра и стипендију у висини од 209 евра. Тужени као и у време доношења претходне одлуке, живи у породичној кући која је његово власништво и приходе остварује повременим радом. Тужени је водио поступак за оспоравање очинства који је резултирао одбијањем тужбеног захтева. Привременом мером од 28.05.2018. године, уређен је начин одржавања личних односа оца са малолетном децом током летњег распуста 2018.године, а привременом мером од 02.07.2019. године, уређен је начин одржавања личних односа оца са малолетном децом током летњег распуста 2019.године, на начин ближе наведен у нижестепеним пресудама. Из налаза и мишљења Центра за социјални рад – Одељење Сурчин од 07.05.2014.године, утврђено је да су због непоштовања судске пресуде у погледу начина одржавања личних односа деце са оцем и изостанка минималне родитељске сарадње изречене мере корективног надзора над вршењем родитељског права мајке и упозорена је на недостатке у вршењу родитељског права према мал. деци и обавезана да кроз третман у Световалишту за брак и породицу Градског центра за социјални рад унапреди своје родитељске вештине и поштује одлуке институција, али нису постигнути очекивани резултати и напредак у контактима је био симболичан. При сусрету у контролисаним условима деца су

одбијала да се поздраве са оцем иако је он то желео. Опсервацијом је утврђено да је отац први престао да се јавља и да деца не виде сврху у томе да одлазе код оца, да је отац често намрштен, да некада не прича са њима и да им брани контакте са мајком док се налазе код њега. Из налаза и мишљења Центра за социјални рад – ... од 03.01.2019.године (где мајка и мал. деца сада имају пребивалиште), утврђено је постојање поремећених односа родитеља са елементима психолошког насиља оца према деци које је испољавао тако што је искључивао струју, угрожавао њихов живот тако што је пуштао дим у просторије где су боравила деца, изазивао страх и бригу за ближње као и за сопствене интересе и сигурност, а онда себе представљао као жртву, тако да је све то допринело негативном ставу деце према оцу, односно код њих се појавио отпор у вези са одржавањем личних односа са оцем у дужем временском периоду. Сво троје деце имају изражени негативан став према оцу и контактима са њим, а изјашњавају се да је мајка једина особа у коју могу да се поуздају, која их схвата и када праве грешке и спремна је све да учини како би они имали лепши живот. Због промене места становања мал. деца сада похађају основну школу у ... и имају ваннаставне активности (мал. ББ је ученик ... разреда и тренира фудбал, а мал. ВВ похађа ... разред и тренира рукомет). Деца имају здравствене проблеме јер ББ болује астме, а ВВ и АА је ослабљен вид. АА је постала пунолетна ... године, похађа ... разред средње ... школе у ... и утврђено је да њене месечне потребе износе 400 евра. Утврђено је да месечне потребе за мал. децу ББ и ВВ износе по 300 евра, при чему је суд имао у виду да је минимална сума издржавања у смислу члана 160. став 4. Породичног закона коју периодично утврђује министарство надлежно за породичну заштиту 27.550,00 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су нашли да су се сагласно члану 164. Породичног закона-ПЗ стекли услови за измену висине издржавања одређене ранијом одлуком (пресудом Првог основног суда у Београду П2 941/10 од 24.02.2010. године), односно повећање обавезе туженог, оцењујући да тужени има могућности да на име свог доприноса за издржавање малолетних ББ и ВВ, као и пунолетне АА плаћа месечни износ од по 10.000,00 динара (укупно 30.000,00 динара), почев од 04.05.2012. године, као дана подношења тужбе, а одбијен је тужбени захтев у делу којим су тужиоци предложили начин одржавања личног односа између њих и оца.

По оцени Врховног касационог суда, промениле су се околности на основу којих је донета претходна одлука о висини доприноса за издржавање малолетне деце у смислу члана 164. ПЗ, а које оправдавају повећање висине издржавања. Од доношења раније одлуке измениле су се околности на страни тужилаца у том смислу што су тада били млађег узраста и да су тада њихове потребе биле знатно мање него сада када су ... година старији, јер се потребе које се огледају у исхрани, одевању, хигијени, образовању, становању и разоноди, повећавају са узрастом детета. Наиме, правилно су нижестепени судови применом одредаба чл. 160.-163. ПЗ, утврдили потребе мал. тужилаца и пунолетне тужиље које су условљене њиховим годинама и потребама за образовањем, а које тужени није оспоравао, као и могућности дужника издржавања-туженог, које су условљене његовим приходима, могућностима за запослење и стицање зараде, његовим годинама живота и радном способношћу, те његовим личним потребама. Имајући у виду све околности конкретног случаја и примењујући на њих критеријуме за одређивање издржавања, овај суд сматра да је правилан закључак другостепеног суда да је тужени у могућности да, супротно ревизијским наводима, на име свог доприноса за издржавање своје деце плаћа укупни износ од 30.000,00 динара

(по 10.000,00 динара, за свако дете) месечно који је минималан с обзиром на узраст мал. деце ББ и ВВ и сада пунолетне АА и њихове утврђене потребе. Досуђеним издржавањем обезбеђују се животни и здравствени услови за правилан и потпуни развој деце, а истовремено се не угрожава егзистенција самог туженог, као дужника издржавања, нарочито имајући у виду да тужени не доприноси њиховом издржавању на други начин као и околност да је доприносио издржавању деце износом који је далеко испод законског минимума.

Неосновани су наводи ревизије туженог да суд није правилно утврдио његове материјалне могућности, с обзиром на то да су нижестепени судови правилно ценили чињенице да тужени повременим радом остварује зараду и да се тренутно налази на евиденцији незапослених лица, али да га то не ослобађа од обавезе да доприноси издржавању своје деце. При томе, тужилац је у обавези да ангажује све могућности и уложи додатни напор да на све дозвољене начине обезбеди средства како за своје, тако и за издржавање своје деце, што је његова законска обавеза која се, сходно члану 167. став 2. ПЗ, ни под којим условима, ни у каквој тешкој материјалној животној ситуацији, не може ослободити. Остала средства за издржавање заједничке деце обезбедиће њихова мајка, која је то и до сада чинила, а којој се у допринос за издржавање урачунава и свакодневни рад и старање да се деци обезбеде услови за правилан раст и развој.

Нису основани ревизијски наводи туженог којима се указује на погрешну примену материјалног права. Своју одлуку о основу и висини обавезе туженог да доприноси издржавању тужиље АА као пунолетног детета на школовању, нижестепени судови су образложили довољним и ваљаним разлозима, које прихвата и Врховни касациони суд. Тужиља АА је пунолетно дете на редовном школовању (похађа средњу школу) која своју првенствену обавезу да заврши школовање испуњава у потпуности, у року и са успехом, у скромним условима (смештена је у дому ученика у ...) и без посебних захтева. Због тога у конкретном случају нема места примени одредбе члана 155. став 4. Породичног закона.

Такође, околности да су тужиоци престали да комуницирају са туженим јер се код њих појавио отпор у вези са одржавањем личних односа са оцем због понижавања са елементима насиља, а због чега касније с тим у вези није давао знаке жаљења, не могу се сматрати очигледном неправдом према туженом. У конкретним породичним околностима, прекид контакта тужилаца са њиховим оцем - туженим није изненађујућа реакција која би се могла приписати у кривицу тужиоцима. Напротив, тужени је тај који би у оваквој породичној ситуацији требало да размисли на који начин су се та ситуација и његово дотадашње понашање рефлектовали на његову децу и њихове односе према њему и које мере је требало да предузме како би умањио последице свог понашања, а у циљу реуспостављања односа са својом децом и редовног одржавања контакта. С тим у вези наводи ревизије којима се указује да је мајка - законска заступница деце злоупотребљавала своје дужности из садржине родитељског права и да је то разлог што не виђа децу, демантовани су стручним мишљењем Центра за социјални рад, који је сачинио налаз на основу уредног контакта са заједничком децом и мајком - њиховом законском заступницом и у складу са правилима струке.

Без утицаја су наводи ревизије којима се указује на субјективно преиначење тужбе, без његовог пристанка и с тим у вези на погрешну примену одредбе члана 205. ЗПП (погрешно се позивајући на члан 210. ЗПП) јер је овом одредбом предвиђено је да

више лица могу једном тужбом да туже, односно да буду тужени, ако су у погледу предмета спора у правној заједници или ако њихова права, односно обавезе проистичу из истог чињеничног и правног основа (став 1.). До закључења главне расправе може, под условима из става 1. овог члана, уз тужиоца да приступи нови тужилац или тужба може да буде проширена на новог туженог са његовом пристанком.

Имајући у виду наведене законске одредбе и конкретну правну ситуацију, правилно је суд поучио тужиљу као законског заступника мал. деце, посебно имајући у виду да се ради о спору за издржавање тада мал. АА и мал. ББ и ВВ, да као тужиоце означи повериоце издржавања у смислу члана 278. став 2. ПЗ, ради остваривања права мал. деце на измену претходне одлуке о издржавању. Према одредби члана 3. Конвенције о правима детета имплементираним у чланове 6. и 266. Породичног закона, у спору за заштиту права деце и вршење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, што је у конкретном случају и учинио, будући да није било препрека да деца приступе парници као нови тужиоци уз мајку ГГ (ГГ1) и тиме као активно легитимисани повериоци издржавања остваре право на повећање износа којим ће тужени као отац учествовати у њиховом издржавању, а тужени се на рочишту за главну расправу 09.06.2014. године није противио ступању нових тужилаца у парницу, већ се упустио у расправљање.

Правилна је и одлука о трошковима поступка с`обзиром на то да о накнади трошкова поступка у вези са породичним односима суд одлучује по слободној оцени у свакој конкретној парници водећи рачуна о разлозима правичности (члан 207. ПЗ).

На основу изложеног, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1.ЗПП донео одлуку као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић